

Література

1. Уряд погодив проект національної Стратегії забезпечення кібернетичної безпеки, розроблений Держспецзв'язку [текст]: [/// Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України](http://www.dstszi.gov.ua/) / [Електронний ресурс]: www.dstszi.gov.ua/.

2. Дриганов В. Основные аспекты правового регулирования электронной коммерции в Беларуси и за рубежом [текст]: // В. Дриганов / [Електронний ресурс]: www.russianlaw.net/law/doc/a116.htm.

3. Алексеев С.С. Теория государства и права: [учебник для юр. вузов и факультетов] / Алексеев С.С. - [Електронний ресурс]: <http://www.lawbook.by.ru/theory/Alexeev/cont.shtml>.

4. Степанов В.Ю. Державна інформаційна політика: проблеми та перспективи: [текст.]: [монографія] / В.Ю. Степанов; - Х.: Вид-во "С. А. М.", 2011. - 548 с.

5. Линник Г.М. Адміністративно-правове регулювання інформаційної безпеки України [текст]: / [дис. на здоб. ступ. к.ю.н.] / Г.М. Линник. - К., 2011. - 182 с.

6. Сулацький Д.В. Генеза поняття "телекомунікаційна послуга" в українському та європейському законодавстві [текст]: // Д.В. Сулацький // Інформація і право. - 2012. - №2 (5). - С. 18-22.

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" [текст]: /офіц. текст: Указ Президента України від 26 травня 2015 р. / [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/para7#n7>.

8. Про основи національної безпеки України [текст]: /офіц. текст: Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-

IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - N 39. - Ст. 351.

9. Тихоненко В.С. Нормативно-правові основи боротьби з кіберзлочинністю в Україні [текст]: // О.М. Тихоненко, В.С. Тихоненко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2012. - № 20. - С. 171-179. / [Електронний ресурс]: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vlup_2012_20_24.pdf.

10. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України [текст]: /офіц. текст: проект Закону України / [Електронний ресурс]: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55657.

11. Конституція України [текст]: /офіц. текст: [прийнята на 5 сесії Верховної Ради від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР] // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

12. Про державну таємницю [текст]: /офіц. текст: Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - N 16. - Ст. 93.

13. Черноног О.О. Напрями підвищення ефективності забезпечення кібербезпеки інформаційних технологій в системі публічного управління [текст]: // О.О. Черноног / [Електронний ресурс]: <http://mino.esrae.ru/178-1484>.

Демедюк С.В.,

здобувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу

ОДУВС

Надійшла до редакції: 13.08.2015

УДК 342.92

МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Жила С. Ю.

Стаття присвячена питанням визначення структури та мети адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки. Автором досліджуються основні елементи механізму адміністративно-правового регулювання, їх значення. У роботі аналізуються особливості реформування окремих складових механізму, їх вплив на адміністративно-правове регулювання.

Ключові слова: механізм адміністративно-правового регулювання, адміністративно-правові відносини, адміністративно-правові акти, громадська безпека, національна поліція.

Статья посвящена вопросам механизма административно-правового регулирования деятельности национальной полиции по обеспечению общественной безопасности. Автором исследуются содержание понятия, его элементы и их значение. В работе анализируются особенности реформирования отдельных составляющих механизма, их влияние на административно-правовое регулирование данной деятельности.

Ключевые слова: механизм административно-правового регулирования, административно-правовые отношения, административно-правовые акты, общественная безопасность, национальная полиция.

Article is devoted to the mechanism of administrative and legal regulation of the national police to ensure public safety. The author examines the content of the concept, its elements and their meaning. The paper analyzes the characteristics of the individual components of the mechanism of reform, their impact on the administrative and legal regulation of this activity.

Keywords: mechanism of administrative and legal regulation, administrative law relations, legal and administrative acts, public security, national police.

На сьогодні в Україні відбуваються численні реформи, спрямовані на розвиток демократичної, правової європейської держави. Важливе місце серед цих реформ займає реформування правоохоронних органів, з метою підвищення ефективності їх діяльності. Одним із основних напрямків роботи нового органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, - Національної поліції є забезпечення громадської безпеки.

Питанням механізму адміністративно-правового забезпечення присвячені роботи багатьох учених: О. Бандурки, А. Головіна, О. Іващенко, Л. Микитенко, О. Німко, Ю. Пирожкова, С. Стеценко, А. Філіпенко,

О. Чомахашвілі та ін. Попри значний доробок указаних учених, у контексті реформування поліції нової актуальності набуває механізм адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки.

Метою статті є отримання наукового результату у вигляді теоретичних положень щодо механізму адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки: його елементів, мети, їх значення та взаємозв'язку.

При характеристиці механізму адміністративно-правового регулювання доцільно звернутися до загального поняття механізму правового регулювання. О.В. Малько розглядає зазначене поняття як систему юридичних засобів, організованих послідовним чином, з метою упорядкування суспільних відносин, сприяння задоволення інтересів права. Функціонує механізм за рахунок таких елементів: норми права, юридичного факту, правовідносин, актів реалізації прав і обов'язків, а також - актів тлумачення права, правосвідомості, механізму законності тощо [1, 470-473].

Подібної думки дотримуються О.М. Мельник, В.В. Галунько та О.М. Єщук, вказуючи, що правове регулювання - це здійснюваний усією системою юридичних засобів державно-владний вплив на суспільні відносини з метою їх впорядкування, закріплення, охорони та розвитку [2; 3, 177].

Отже, слід визначити, що механізмом правового регулювання є сукупність правових засобів певної галузі права, з метою упорядкування та забезпечення певної категорії правовідносин.

У характеристиці механізму адміністративно-правового регулювання більшість учених доходять думки, що метою його функціонування є упорядкування та забезпечення прав і інтересів учасників правовідносин у тій сфері, в якій функціонує механізм.

Зокрема, механізм адміністративно-правового регулювання визначають як засоби функціонування єдиної системи адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, функціонування громадянського суспільства і держави [3, 276].

Подібної думки дотримується В.Н. Хропанюк, наголошуючи, що система правових засобів повинна діяти виключно відповідно до мети і завдань правової держави [4, 341-342].

Учені також відносять до елементів механізму правового регулювання такі: адміністративно-правові норми, акти тлумачення права, акти реалізації права, адміністративно-правові відносини, а також правосвідомість, законність, правову культуру тощо.

А.П. Головін, характеризуючи в дисертаційній роботі складові механізму адміністративно-правового регулювання діяльності міліції громадської безпеки, відносить до них: норми адміністративного законодавства, зокрема відомчих нормативних актів; адміністративно-правові відносини управлінського та правоохоронного характеру; практичну діяльність апаратів, служб та окремих працівників і правозастосовні акти. Чинниками, що істотно впливають на дієвість цього механізму, він називає загальні й галузеві принципи права, правосвідомість, правову культуру й правову активність працівників, адміністративно-правові режими [5, 86-89].

Слід зробити висновок, що в основі механізму адміністративно-правового регулювання знаходяться

адміністративно-правові відносини та відповідні правові акти, завдяки яким ці відносини регламентуються, функціонують, охороняються та захищаються, а також безпосередньо самі акти (діяльність) з реалізації зазначених норм права.

У теорії адміністративного права виділяють змістовну та формальну ознаки механізму адміністративно-правового регулювання. Змістовна ознака базується на визначенні мети регулювання, до формальної ознаки належать адміністративно-правові засоби, завдяки яким забезпечується дієвість механізму адміністративно-правового регулювання [6, 85-86].

Звернемося до мети механізму адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки. На нашу думку, метою правового регулювання будь-якої сфери відносин у правовій демократичній державі є, передусім, забезпечення прав і законних інтересів суб'єктів цих відносин, а також суспільства та держави. Однак у такому формулюванні мета механізму адміністративно-правового регулювання була б неповною. Адже наведене формулювання вказує тільки на змістовну складову мети, не враховуючи її динамічний аспект. Вважаємо, що до мети механізму адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки слід віднести забезпечення ефективності та стабільності, розвитку правовідносин у зазначеній сфері. Ефективність при цьому включає попередження протиправних посягань у сфері громадської безпеки, недопущення національною поліцією порушення прав і законних інтересів громадян, суспільства та держави, прийняття всіх відповідних заходів щодо поновлення порушених прав, розвитку відносин у сфері забезпечення публічної безпеки тощо.

У питанні правового регулювання, звичайно, на провідному місці стоять правові засоби, завдяки яким у механізмі функціонують як органічна складова, так і функціональна. А тому забезпеченню мети відповідає створення відповідного нормативного підґрунтя та вдосконалення практики застосування відповідних норм [7, 32-33].

Отже, слід визначити мету механізму адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки як ефективне та стабільне забезпечення прав і законних інтересів громадян, а також інтересів суспільства та держави у сфері громадської безпеки на підставі відповідних адміністративно-правових норм і налагодженого управлінського механізму їх втілення.

Як було зазначено, першим елементом механізму адміністративно-правового регулювання виступають правові норми. До таких відносяться Конституція України, міжнародні договори, закони України, акти Президента України та постанови Верховної Ради України, інші нормативно-правові акти.

На сьогодні зазначена сфера правовідносин знаходиться в стані реформування. Один із основних нормативно-правових актів, що регулює відносини у сфері забезпечення громадського порядку, - Закон України "Про міліцію" втрачає чинності, у деяких містах уже діє Закон України "Про Національну поліцію", який остаточно набуває чинності 20 листопада 2015 року.

У Законі України "Про Національну поліцію" визначені такі завдання: забезпечення публічної безпеки і порядку, охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидія злочинності, надання

в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [8]. Порівнюючи їх із відповідними завданнями Закону України "Про міліцію", слід звернути увагу на таке: по-перше, у новому законі використовується поняття "публічний порядок", а не "громадський порядок"; по-друге, одним із основних завдань визначено надання поліцейських послуг, тт. функціонування поліції як соціально-сервісної служби. Враховуючи зазначене, слід визнати, що механізм адміністративно-правового регулювання завдяки реформуванню поліції повинен істотно змінитися, адже зміна правового поля впливає й на зміну інших елементів (правовідносин, підзаконних актів тощо).

Дослідження механізму дії права під час забезпечення громадської безпеки полягає у визначенні сторін, що забезпечують формування і реалізацію права, їх впливу на ці процеси, на відображення на організаційно-управлінському рівні та виконавчих діях з обох сторін і, відповідно, результативність правозастосовної діяльності органів публічного управління.

Правовідносини у сфері забезпечення громадської безпеки національною поліцією слід розглядати на декількох рівнях. По-перше, це правовідносини між національною поліцією та громадянами, суспільством та державою у сфері реалізації завдань із забезпечення громадської безпеки. По-друге, це правовідносини, що складаються між національною поліцією та іншими органами влади з приводу реалізації норм права. На теперішній час існує певна прогалина в законодавстві, що забезпечує механізм адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції. Відповідно до ст. 1 Закону України "Про національну поліцію" вона є центральним органом виконавчої влади, у ст. 16 цього закону визначаються відносини між національною поліцією та Міністром внутрішніх справ. Водночас Закон України "Про органи внутрішніх справ" дотепер залишається неприйнятним, що ускладнює певні процедури в механізмі адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції в забезпеченні громадського порядку, адже він напряду пов'язаний із діяльністю інших центральних органів виконавчої влади, які входять системи органів внутрішніх справ.

Важливу роль у механізмі адміністративно-правового регулювання відіграють підзаконні нормативно-правові акти. Слід погодитися, що до сфери правового впливу підзаконних нормативно-правових актів може входити лише конкретизація, деталізація норм закону, а також механізм реалізації норм закону, проте обсяг правового регулювання не може бути змінений. У результаті видання підзаконного нормативно-правового акта органам публічного управління не можуть надаватися нові повноваження, що не передбачені в законі, скасовуватися вже встановлені, недопустимим є їх розширення або звуження порівняно з законом, вносити зміни в процедуру їх застосування. Детальна регламентація діяльності підрозділів національної поліції, їх відносин з іншими органами в системі органів внутрішніх справ, громадськими організаціями забезпечує ефективне функціонування цього механізму.

Актуальним у контексті реформування поліції є прийняття МВС України Стандартних операційних процедур (далі - СОП) - це нормативно-правовий документ, який містить перелік поступових дій, що необхідно вчинити

поліцейським для належного виконання покладених на них службових обов'язків. СОП розробляються та приймаються з метою забезпечення послідовних і узгоджених дій працівників поліції. СОП - це набір інструкцій з усіх аспектів діяльності працівників поліції. Вони гарантують, що персонал детально інструктований; кожна процедура виконується в логічному порядку та може бути відтворена. СОП на перехідному етапі повинен сприяти зниженню ризику помилок у діях працівників тощо. Без запровадження цих процедур на етапі реформування національної поліції реалізація норм права буде ускладнюватися. Важливим є прийняття й інших підзаконних нормативно-правових актів, якими забезпечується механізм адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції.

У свою чергу, С.Г. Стеценко справедливо відзначає, що акти реалізації норм права зводяться до процесу фактичного втілення в життя приписів правових норм через поведінку суб'єктів адміністративного права. Іншими словами, вони утворюють процес соціальної реалізації права [9, 33].

Акти реалізації національною поліцією норм права у сфері забезпечення громадської безпеки умовно можна поділити на: використання норм права, застосування норм права, дотримання норм права. Залежно від суб'єкта правовідносин, форм і методів, які використовуються ним у своїй діяльності, а таким чином, і від компетенції залежатимуть дії з реалізації норм права.

Дотримання адміністративно-правових норм у сфері забезпечення громадської безпеки полягає в добровільному виконанні учасниками цих правовідносин відповідних адміністративно-правових приписів. Хоча в основі зазначеної форми реалізації норм права лежить добровільне дотримання норм, у механізмі адміністративно-правового регулювання діяльності національної міліції зазначена форма реалізації права може також тягнути за собою прийняття певних підзаконних актів організаційно-управлінського характеру.

Друга форма, яка полягає у використанні адміністративно-правових норм, безпосередньо пов'язана із виданням відповідними компетентними працівниками національної поліції відповідних приписів, дозволів, попереджень, спрямованих на забезпечення громадської безпеки в межах їх повноважень.

Третя форма - застосування реалізується переважно у випадках, коли перші дві форми не діють відповідним чином у механізмі правового регулювання. І, як правило, закінчуються застосуванням адміністративно-правових санкцій у межах повноважень поліції. Варто зазначити, що нормативні акти, пов'язані із цією формою реалізації права, сьогодні також перебувають у стані вдосконалення. Зокрема, протягом року було прийнято низку змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

У роботі ми розглянули деякі аспекти основних елементів механізму адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки. Водночас, як зазначалось, на ефективність механізму впливають й інші елементи: правосвідомість і правова культура. Сучасне реформування діяльності національної поліції є неможливим без звернення до цих складових механізму правового регулювання, адже без правової культури та правової свідомості істотно знижується дієвість норм права, ефективність актів дотримання й використання адміністративно-правових норм.

Узагальнивши викладене, вважаємо, що під механізмом адміністративно-правового регулювання діяльності національної поліції із забезпечення громадської безпеки слід розуміти систему адміністративно-правових відносин між національною поліцією та іншими суб'єктами у сфері забезпечення громадської безпеки та відповідних правових актів, завдяки яким ці відносини регламентуються, функціонують, охороняються та захищаються, а також діяльність, спрямовану на реалізацію зазначених норм права, з метою ефективного й стабільного забезпечення громадської безпеки.

На сьогодні механізм адміністративно-правового регулювання зазначеної сфери діяльності знаходиться в стані реформування, що потребує прийняття відповідних нормативно-правових актів, приведення у відповідність чинного законодавства на основі виховання та підвищення правової культури та правової свідомості.

Література

1. Теория государства и права: учебник / Н.И. Матузов, А.В. Малько. - М.: ЮристЪ, 2004. - 512 с.
2. Галунько В.В. Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання / В.В. Галунько, О.М. Єщук // ACTUAL PROBLEMS OF CORRUPTION PREVENTION AND COUNTERACTION. - 2011. - [Електронний ресурс]: <http://www.law-property.in.ua/>.
3. Мельник О.М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. / О.М. Мельник. -

Харків: Вид-во Національного університету внутрішніх справ, 2002. - 362 с.

4. Хропанюк В.Н. Теория государства и права: учеб. пособие для высш. учеб. завед.: под ред. проф. В.Г. Стрелкозова / В.Н. Хропанюк. - М., 1995. - 377 с.

5. Головін А.П. Адміністративно-правове регулювання діяльності міліції громадської безпеки: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Анатолій Павлович Головін. - Київ, 2004. - 176 с.

6. Валькова В.Є. Зміст і структура механізму адміністративно-правового регулювання у сфері охорони права інтелектуальної власності / В.Є. Валькова // Форум права. - 2012. - № 3. - С. 84-88.

7. Стеценко С.Г. Механізм адміністративно-правового регулювання: сучасні проблемні питання / С.Г. Стеценко // Актуальні проблеми держави і права. - 2007. - Вип. 35. - С. 31 - 34.

8. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Жила С.Ю.,

здобувач кафедри адміністративного права та процесу

ОДУВС

Надійшла до редакції: 07.08.2015

УДК 342.9.341.7

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОРДОННИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Ізбаш К. С.

Досліджено адміністративно-правові засади організації та діяльності дипломатичних установ України за кордоном, основні функції та інші аспекти. Розкрито особливості статусу її окремих елементів та обґрунтовано пріоритетні напрямки вдосконалення дипломатичних установ України за кордоном.

Ключові слова: закордонні дипломатичні установи, дипломатичне представництво, посольство, консульські установи України, генеральні консульства, консульства, віце-консульства, консульські агентства, консульські відділи дипломатичних представництв України, місії при міжнародних організаціях, делегації, діяльність, кордон.

Исследованы административно-правовые основы организации и деятельности дипломатических учреждений Украины за рубежом, основные функции и другие аспекты. Раскрыты особенности статуса ее отдельных элементов и обособлены приоритетные направления совершенствования дипломатических учреждений Украины за рубежом.

Ключевые слова: зарубежные дипломатические учреждения, дипломатическое представительство, посольство, консульские учреждения Украины, генеральные консульства, консульства, вице-консульства, консульские агентства, консульские отделы дипломатических представительств Украины, миссии при международных организациях, делегации, деятельность, граница

organization and activities of the diplomatic missions of Ukraine abroad, the basic functions and other aspects. The features of the status of its individual elements and reasonably Primary directions of diplomatic missions of Ukraine abroad.

Keywords: foreign diplomatic missions, diplomatic missions, embassy, consular offices of Ukraine, consulates general, consulates, vice-consulates, consular agencies, consular sections of diplomatic missions of Ukraine, missions to international organizations, delegation activities abroad

Після проголошення незалежності Україна стала на новий шлях розвитку - побудови демократичної правової держави та почала вести активну зовнішньополітичну діяльність. Розбудова суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, стрімке зростання її активності в зовнішній політиці, розширення й ускладнення завдань у цій сфері, просування в напрямі європейської інтеграції та досягнення інших зовнішньополітичних цілей України вимагають удосконалення державного управління закордонними справами, зокрема й органів дипломатичної служби України.

Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права [2]. Це положення також закріплено в ст. 11 Закону України "Про засади внутрішньої і зов-

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС